

Але не можна розсіяти страх про найголовніше, не осягнувши природи Всесвіту і підозрюючи, що в байках щось усе-таки є. Тому чисту насолоду не можна отримати без вивчення природи [5, 179]. Я вважаю, що тільки через чуттєві враження можна пізнати світ. Вони передають дійсність такою, як вона є, тому люди не здатні скласти враження про те, чого не можуть сприйняти. Я бачу яблуко, відчуваю його вагу в руці, отже воно існує. Безпосередні відчуття завжди правдиві, а помилки з'являються через недосконалість суджень. Ми сприймаємо подоби предметів, а не їх самих, тому потрібно враховувати, що ці подоби змінюються на шляху, та й не кожному з них органи чуття можуть розпізнати.

Є два способи досягнути щастя – розум і чеснота. Не можна жити солодко, коли не живеш розумно, добре і праведно; і не можна жити розумно, добре і праведно, коли не живеш солодко. Головна роль розуму – відсіювати погані думки, що порушують стан атараксії. Чеснота ж веде до безпеки і спокою життя, але сама по собі не є цінною, адже немає якоїсь абсолютної справедливості – є тільки договір людей про те, щоб не чинити і не терпіти кривди. Тож якщо «не зневажиш законів, не порушиш добрих звичаїв, не засмутиш ближнього, не надвередиш тіла, не витратиш засобів, необхідних для життя, то використовуй як хочеш свої бажання» [7, 170].

Тому наперекір Арістотелю я кажу, що дружба вища за справедливість. Вона найблагодійніша з людських пристрастей, безкінечно збільшує задоволення жити. Дружба – це і є мудрість. Не той друг, хто постійно шукає користі, але й не друг той, хто ніколи не з'єднує її з дружбою: один торгує прихильністю, щоб отримати щось, інший не має доброї надії на майбутнє. Справжньому другу не стільки необхідно, щоб я поділився з ним своїм яблуком, скільки впевненість у тому, що, коли з'явиться необхідність, я це зроблю.

І наостанок я хочу нагадати вам свій тетрафармакон і вірю, що він допоможе на шляху до щастя:

Не варто боятися Богів.
Не варто боятися смерті.
Насолоду легко досягти.
Страждання легко витерпіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Боннар А. Греческая цивилизация. В 3-х т. —Т. 3. От Еврипида до Александрии. — М.: Искусство, 1991. — С. 348 – 377.
2. Гончарова Т. В. Эпикур. — М.: Мол. Гвардия, 1988. — 303 с.
3. Епікур. Лист до Геродота // Читанка з історії філософії у 6 кн. — Кн. 1. — К.: Довіра, 1992. — С. 177.
4. Епікур. Лист до Менекея // Читанка з історії філософії у 6 кн. — Кн. 1. — К.: Довіра, 1992. — С. 178.
5. Епікур. Головні думки // Читанка з історії філософії у 6 кн. — Кн. 1. — К.: Довіра, 1992. — С. 179 – 181.
6. Кисиль В. Я., Рибери В. В. Галерея античних філософів. В 2-х т. — Т. 2. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. — 576 с.
7. Татаркевич Вл. Історія філософії. Т. 1 : Антична і середньовічна філософія. — Львів : Свічадо, 1997. — С. 166 – 176.
8. Шакир-Заде А. С. Эпикур. — М.: Соцэкгиз, 1963. — 224 с.

Коханська В.

Науковий керівник – проф. Бучко Д.Г.

ПРИЗВИСЬКА УЧНІВ ТА ВЧИТЕЛІВ

Об'єктом нашої розвідки стали прізвиська учнів та вчителів с. Пробіжна Чортківського району Тернопільської обл., всього проаналізовано 100 прізвиськ. Мета статті – визначити мотиви та структурно-словотвірні особливості шкільних прізвиськ.

На сьогоднішній день в українській антропоніміці прізвиська ще мало досліджені, особливо це стосується прізвиськ учнів та вчителів.

Прізвисько – це неофіційне, факультативне означення особи, яке служить для легшого виокремлення її серед інших подібних осіб, і найчастіше має оцінний характер [2:268]. Шкільні прізвиська – це прізвиська, «які приклеюють школярі своїм однокласникам і вчителям..., умовний знак маленької корпорації» [3:22].

Проаналізовані нами прізвиська походять від імен, прізвищ, зовнішніх ознак особи, психічних рис та вподобань, особливостей мовлення, випадків з життя. Нижче детальніше розглянемо різні групи таких іменувань.

Прізвиська, утворені від прізвища та імені носія

Імена і прізвища є дуже продуктивним джерелом творення прізвиस्क. Найчастіше вони використовуються для творення прізвиस्क у тих випадках, коли: **1)** особа, для якої утворюється прізвисько, нічим особливим не вирізняється; **2)** особа має цікаве прізвище, яке викликає асоціації. Прізвиська, утворені від імен і прізвищ, мають подвійну мотивацію, оскільки в них підкреслюється, загострюється увага на семантиці, зафіксованій в основі прізвища. До цієї групи зараховуємо прізвиська: *Сорока* (прізвище Сороківська), *Червоний* (прізвище Червоняк), *Кітка* (прізвище Кокітко), *Огород* (прізвище Огородник), *Янгол* (прізвище Ангел), *Вареник* (прізвище Варениця), *Стріла* (прізвище Стрільчук). Утворені таким чином прізвиська є римуваннями: *Бібоза-Заноза* (прізвище Бібіков), *Бубен-Рубен* (прізвище Бубенщиков), *Коломийка-Філейка* (прізвище Коломия), *Чап-Чап* (прізвище Чаплінський), *Мороз-Барбос* (прізвище Мороз).

Частину прізвиस्क утворено від прізвищ за допомогою додавання або усічення складових частин останніх: *Стодолянка* (прізвище Стодола), *Семенчик* (прізвище Семен), *Кайонза* (прізвище Кай), *Суза* (прізвище Созанський).

Поширеними серед дітей є прізвиська, що виникли шляхом перекичення їх прізвищ. Основою для виникнення прізвиस्क може бути їх близькість за фонетичним складом до офіційних прізвищ школярів: *Джупачу* (<Джупіна), *Баранчик* (<Балан), *Тушонка* (<Євтушок), *Бібікейл* (<Бібікова), *Слимак* (<Лемчак), *Мацьонька* (<Мацібурка), *Шурік* (<Шарабуряк), *Марсіанка* (<Марчій).

Помітну групу творять прізвиська, які походять від особових імен:

Ладзьо (<Володимир), *Віталька* (<Віталій), *Янка* (<Іванка), *Ветай* (<Віталій), *Назік* (<Назар), *Вова* (<Володимир), *Анджей* (<Андрій), *Серий* (<Сергій), *Муська* (<Марія), *Бодьо*, *Бодько* (<Богданка/Богдан), *Юлька-Булька*, *Юлька-Зозулька* (<Юлія). Прізвиська, утворені від імен способом перекичення: *Віка* (<*Піка*, *Пікачу*), *Мартин* (<*Мартишка*).

Окрему групу творять прізвиська, дані за **зовнішніми ознаками носія**:

а) прізвиська дані за схожістю із тваринами: *Макака* (за кольором шкіри), *Кітка* (за рухами, пластичністю), *Засць* (у хлопчика великі зуби), *Бичок* (за статуєю) *Тона* (схожий на собаку), *Гуска* (схожа на гуску); **б)** прізвиська, утворені за фізичними ознаками людини:

– повнотою, фізичною вадою: *Пампушок* (червонощока, повненька дівчина), *Загиблик* (дуже висока і худа дівчина), *Камаз* (хлопець міцної тілобудови, фізично витривалий), *Товстун* (повний хлопець), *Худа і Груба* (прізвиська дівчаток-близнючок), *Куця* (повна дівчина);

- формою голови: *Глобус* (у хлопчика велика голова), *Глобус* (у дівчини великі очі і маленька голова);

- волоссям: *Начосік* (від зачіски), *Рижка* /*Рижий* (має руде волосся);

- розміром руки: *Довгорука* (дівчина з довгими руками);

- зростом: *Тюбік* (за статуєю, хлопець невисокого зросту, коренастий);

в) прізвиська, що походять від назв казкових осіб, героїв телебачення та радіо: *Емемдемз* (за схожістю до рекламного персонажа), *Зірка Василь* (схожий на героя проекту «Файна Юкрайна»), *Відьма* (через довге, розчесане на проділ волосся).

Прізвиська, що утворені за психічними рисами та вподобаннями їх носіїв: *Тундра* (хлопець з невеликими розумовими здібностями), *Лисиця* (услеслива і хитра, як лисиця), *Трутень* (лінивий хлопець), *Баба* (хлопчик, який любить гратися з дівчатами), *Пиріжок* (дуже любить пиріжки), *Семушкін* (любить соняшникове насіння), *Няня* (так в дитинстві вимовляла своє ім'я).

Прізвиська, дані особі за її вчинком: *Семчуй Васуй* (в початкових класах підписав зошит Семчужа Васуя замість Семчишина Василя), *Пупец* (Коли грав у футбол, то казав: «Хлопці, я так змерз. Я такий синій, як пупец!»), *Мавпа* (на уроці географії на мапу сказала «мавпа»).

Серед шкільних прізвиस्क зафіксовані ще такі, що виникли за іменуваннями їх батьків, близьких родичів: *Едік* (ім'я батька Едуард), *Саньок* (за прізвищем батька), *Юзек* (ім'я

батька Йосип), *Зеник* (ім'я батька Зеновій), *Табака* (прізвище діда Табака), *Дочак* (дівоче прізвище мами), *Зося* (від імені баби Софія – Зося), *Пупцева* (за прізвищем брата Пупец).

У розмовно-побутовій сфері офіційні іменування досить часто замінюються прізвищами, а особливо серед дітей. Емоційний та психічний стан школярів сприяє виникненню різноманітних неофіційних утворень. Прагнення дітей до оригінальності, бажання створити свій «дитячий» світ, відмінний від світу дорослих, знаходить своє втілення саме у шкільних прізвищах.

У більшості випадків прізвища школярів не сприймаються як образливі. Мати незвичне, яскраве прізвище, яке б виділяло серед однокласників, вважається модним. Опитані учні не соромлячись називають свої прізвища: «Я, Начосік. Мене так навіть тато називає. А моя подружка Светка – Джупачу». Багато дітей гордяться своєрідним «шкільним псевдонімом», навіть запитують: «Яке вам сподобалося найбільше?»

Якщо прізвища учнів в українській ономастиці лише недавно почали вивчати окремі дослідники, то прізвища вчителів ще не досліджувалися зовсім. Григорій Аркушин у статті, присвяченій прізвищам вчителів, зазначає: «... можливо, не всі вчителі позитивно сприймуть запропонований матеріал. Але оскільки ці прізвища живуть, виконуючи свою специфічну роль, то гріх би був їх не зафіксувати, як і всяке народне слово, тим паче, що привід для творення їх необачно (найчастіше) дають самі наставники. Або хтось із попередників, адже відомо, що влучне прізвище може не тільки «приклеїтися» до людини на все життя, а й передатися нащадкам. Аналізований матеріал свідчить про оригінальну мовотворчість учнів (саме вони були авторами майже всіх прізвищ), про їхню, зокрема, спостережливість, уміння оцінити роботу вчителів, бачити їхні як позитивні, так і негативні сторони»[1:28].

Прізвища вчителів, як і учнів, можуть бути утворені:

I. від прізвищ: шляхом усічення чи переключення усічення прізвищ: *Кишка* (Кишкан), *Соска* (Саско), *Дозик* (Теодозій);

II. за зовнішнім виглядом вчителів:

а) за зростом і фігурою: *Поплавок* (високий і худий), *Каракатиця* (повна і неповоротка), *Тюлька* (дуже худа), *Крися* (зовнішнім виглядом нагадує цю тварину); **б)** за характером волосся: *Швабра* (дуже ріденьке волосся); **в)** за формою голови: *Колобок*; **г)** за схожістю з героями мультфільмів: *Шрек* (невисокого зросту з великим животом), *Барбі* (вчителька модельної зовнішності);

III. за вдачею, характером вчителів:

ліниву і малорухливу вчительку називають *Бомок*, а злу і сварливу: *Кобра*, *Гадюка*.

IV. за посадою і спеціальністю вчителя:

Цю групу ілюструють прізвища: *Шеф*, *Дерик* (директор школи), *Ботанік*, *Хімік*, *Фізичка*, *Математичка*, *Мовничка*.

Оскільки творцями прізвищ у переважній більшості є самі учні, то в них відсутні будь-які обмеження, і вони зберігають основні тенденції народного словотвору [1:30].

Найбільш продуктивним способом творення аналізованих прізвищ вчителів є лексико-семантичний. Наприклад: *Кобра*, *Барбі*, *Поплавок*, *Колобок*.

На другому місці щодо продуктивності – морфологічний спосіб словотвору. Як і в літературній та народній мові, тут наявні суфіксальні утворення (*Мовничка*, *Фізичка*), усічення (*Кишка*, *Дозик*).

Ми погоджуємось з Григорієм Аркушином у тому, що: «Оскільки прізвища вчителів становлять специфічний шар учнівської лексики, то не рекомендується аналізувати їх на уроках чи в позаурочний час (краще про них і не згадувати), а для аналізу використовувати прізвища без зв'язку з конкретними прізвищами осіб»[1:32].

Проаналізувавши прізвища учнів та вчителів, можемо зробити такі висновки: а) прізвища, утворені від прізвищ, мають переважно негативну семантику, часто є експресивними. Експресія досягається вживанням апелятивів однойменних з основою прізвища; б) велику групу становлять прізвища, які підкреслюють характерні ознаки зовнішності людини, її поведінку, вдачу, вподобання, психічні та фізичні вади; в) важливим джерелом сучасних прізвищ стали засоби масової інформації (телевізійні проекти, реклама, соціальні мережі та ін.). Вони підказують нові ідеї, зразки утворення прізвищ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аркушин Г. Прізвиська вчителів: мотивація, словотвір, виховний аспект // Урок української. – 1999. – №2-3. – С. 28-33.
2. Myszka A. Przewiska mlodziezowe – nowe bazy semantyczne // Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze. – Krakow, 2007. – С. 267-279.
3. Никонов В. Имя и общество. – М., 1974. – С. 22.

Кулик О.

Науковий керівник – асист. Решетуха Т.В.

**ДЕКОДУВАННЯ ПУБЛІКАЦІЙ ПОЛІТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ
ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»**

Декодування інформації – це процес, спрямований на розпізнання, сприйняття та розуміння даних. Процес декодування та можливості зворотного зв'язку відіграють важливу роль у комунікативному процесі. Вони забезпечують розуміння реципієнтом висвітлених проблем та вивчення інформаційних потреб читачів журналістом чи редакцією. Необхідність дослідження такого взаємозв'язку визначає актуальність даної теми.

Мета наукової статті – аналіз особливостей декодування журналістських текстів політичного спрямування у інтернет-виданні «Українська правда».

Відповідно до поставленої мети визначаємо такі завдання:

- дослідити декодування текстів політичної проблематики «Української правди»;
- визначити особливості зворотного зв'язку в мережі даного інтернет-видання;
- з'ясувати позиції реципієнтів через коментування публікацій політичного спрямування.

Об'єктом дослідження є особливості декодування статей політичної проблематики у публікаціях інтернет-газети «Українська правда».

Предметом виступають коментарі читачів до журналістських повідомлень.

Новизна наукової роботи полягає у тому, що вперше було здійснено аналіз декодування публікацій, які порушують політичні проблеми, на сторінках онлайн-видання.

Окремі аспекти цієї проблеми досліджували такі науковці як Ф. Бацевич [1], який зосередив свою увагу на можливостях декодування мовлення; Н. Норіцина вивчала особливості зворотного зв'язку [6]; О. Проценко розглянув комунікативний процес з погляду декодування [7].

Засобом комунікативного процесу виступає декодування мовлення. Ф. Бацевич зазначає, що це процес мовленнєвої діяльності, який полягає у переведенні адресатом змісту отриманого мовного повідомлення у звичні особистісні смисли [1, с. 322]. Декодування є обов'язковою умовою спілкування як двобічного процесу. Говорити про комунікативний акт можна лише тоді, коли слухач сприйняв (інтерпретував) надіслане мовцем повідомлення [7]. Прикладом виступають коментарі до статті С. Гавриша «Клімакс», у яких користувач «SLAVA UKRAINI» декодує не тільки саму тему публікації, а і звертається до автора *«Аж тепер скидаю свою замаслену шапку перед Степаном Гавришем. Це – аналітик. Це у Великий Піст перед Великоднем ЛЮДИНА хоче покаятися... за свої попередні кучмівські гріхи... П. Гавриш, передайте Кучмі, що і йому приходить п..... Хай покається, а потім хай діє... У нього достатньо це ресурсів... Вибачте, але іду присипляти своїх маленьких дітей. Як я за них ....ПЕРЕГРИЗУ ГОРЛО ХОТЬ БУДЬ КОМУ...»* [2].

Користувач «0101010101» декодує матеріал І. Домбровського, Н. Сколенко, О. Жежери «Лісовий гамбіт: Башун та Пеший проти Януковича» так: *«Відкрийте очі. Стаття – чергове замилювання очей. На сьогодні Київрада під виглядом збереження лісу прагне включити всю колишню «зелену зону» в межу міста, такою в свій час були землі за межами міста (Ст. 99 ЗК УРСР 1970 р). На сьогодні Земельний кодекс (2001) поняття зеленої зони не містить, а отже у Київради з'явилася чергова нагода захопати половину Київської області включивши всі навколишні села. Свідченням цьому є останнє рішення Київради про погодження межі, яке передбачило включення до складу міста територію області площею більше 6 тис. га. і це лише офіційні дані. В цей час на території колишньої щезлої зони м. Києва, до складу якої входить*